



Miljøministeriet  
Naturstyrelsen

# Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 89  
Vadehavet

Delplan for: Fuglebeskyttelsesområde F65  
Rømø



**Titel:**

Natura 2000-plejeplan for  
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-  
område nr. 89 Vadehavet  
Delplan for: Fuglebeskyttelsesområde  
F65 Rømø

**Udgiver:**

Naturstyrelsen  
Haraldsgade 53  
2100 København Ø  
[www.nst.dk](http://www.nst.dk)

**År:**

2012

**Foto:**

Forside: John Frikke

**Kort:**

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse  
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

**ISBN nr.**

978-87-7279-922-3

Må citeres med kildeangivelse.

# Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N89 *Vadehavet*, delplan for: *Fuglebeskyttelsesområde F65 Rømø* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 4741 ha.



Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (På Rømø er det arealerne *udenfor* de røde streger der er Natura 2000 området) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

For supplerende læsning henvises til Naturstyrelsen Ribe Arealforvaltnings driftsplan.

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015.

# Områdebeskrivelse

Rømø er den største af de tre beboede vadehavsøer, med et samlet areal på ca. 88 km<sup>2</sup>. Fuglebeskyttelsesområdet er på i alt 6.964 ha. De vigtigste naturelementer i området er den brede og vidtstrakte vesterhavsstrand samt store strandengsområder. Indenfor området findes endvidere store sammenhængende klitheder, klitsumpe og nåletræsplantager. I mindre grad også nogle græsmarker og dyrkede jorde.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Indenfor området ejer Naturstyrelsen alle strandarealerne fra Juvre Sand i nord til Havsand i syd. Herudover store strandengsarealer ved det uinddagede Rømø Nørreland samt nord og vest for Lakolk. Bag de ældste klitrækker ejer Naturstyrelsen Kirkeby og Vråby Klitplantager samt tilhørende klitheder ved Spidsbjerg og Tvismark.

Strand og strandengsarealerne udgør et samlet naturområde på i alt ca. 3.200 ha. Juvre Sand og de nordvestlige dele af Rømø Nørreland beliggende på matrikel nr. 142 Juvre, Rømø er udlagt som militært øvelsesterræn. De statsejede dele af skydeområdet er på i alt ca. 1.200 ha. – heraf ca. 300 ha. strandenge. Kirkeby og Vråby Klitplantager er kun delvist beliggende indenfor delområdet. I alt er knap 160 ha skovbevoksede arealer indeholdt i delområdet. Plantagerne der er domineret af fyr blev anlagt omkring 1890'erne for at undgå sandflugt og give læ til landbrugsarealerne bagved. Spidsbjerg Hede mellem Vråby og Kirkeby samt de statsejede dele af Tvismark Hede syd for Rømøvej udgør to velplejede klithedearealer på i alt ca. 280 ha.

Nr. og navn
A021 Rørdrum
A046 Mørkbuget knortegås
A081 Rørhøg
A082 Blå kærhøg
A084 Hedehøg
A132 Klyde
A138 Hvidbrystet præstekrave
A149 Almindelig ryle
A151 Brushane
A189 Sandterne
A191 Splitterne
A193 Fjordterne
A194 Havterne
A195 Dværgterne
A222 Mosehornugle

Tabel A Arter i plejeplanen

Tabel A viser de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

# Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. Der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats. Disse tiltag fremgår af tabel G. Bemærk dog, at tabel G *ikke* indeholder Naturstyrelsens *myndighedsmæssige* artsforvaltning via vildtreservater.

Tabel B Mål for arter

	<b>Periodens mål</b>
A021 Rørdrum	Sikring af artens levested
A046 Mørkbuget knortegås	Sikring af artens levested
A081 Rørhøg	Sikring af artens levested
A082 Blå kærhøg	Sikring af artens levested
A084 Hedehøg	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A132 Klyde	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A138 Hvidbrystet præstekrave	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A149 Almindelig ryle	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A151 Brushane	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A189 Sandterne	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A191 Splitterne	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A193 Fjordterne	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A194 Havterne	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A195 Dværgterne	Beskyttelse mod forstyrrelser Sikring af artens levested
A222 Mosehornugle	Sikring af artens levested

Af hensyn til bl.a. dværgterne og hvidbrystet præstekrave gennemføres færdselsregulering ved skiltning i arternes yngleperiode.

Af hensyn til flere arter gennemføres jagt på eller regulering af ræve for at nedbringe prædation af æg og unger i arternes yngleperiode.

I planperioden gøres forsøg med etablering af egnede ynglehabitater for særligt dværgterne på højere liggende dele af stranden.

Tabel G Specifik artspleje

	<b>Plejetiltag</b>	<b>Eksisterende driftsplan mv. eller nyt</b>
A021 Rørdrum	Ingen indsats i perioden aht. art alene	
A046 Mørkbuget knortegås		
A081 Rørhøg		
A082 Blå kærhøg		
A084 Hedehøg		
A132 Klyde	Begrænsning af prædation	nyt
A138 Hvidbrystet præstekrave	Begrænsning af prædation	nyt
	Færdselsregulering ved skiltning	eksisterende
A149 Almindelig ryle	Ingen indsats i perioden aht. art alene	
A151 Brushane		
A189 Sandterne		
A191 Splitterne	Begrænsning af prædation	nyt
A193 Fjordterne	Begrænsning af prædation	nyt
A194 Havterne	Begrænsning af prædation	nyt
	Færdselsregulering ved skiltning	eksisterende
A195 Dværgterne	Begrænsning af prædation	nyt
	Færdselsregulering ved skiltning	eksisterende
A222 Mosehornugle	Ingen indsats i perioden aht. art alene	

I tabel G er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Når der i tabel G står "Ingen indsats i perioden aht. art alene", betyder det, at Naturstyrelsen ikke planlægger yderligere indsats for denne art end den pleje for naturtyperne, der er beskrevet i plejeplanen for *habitat*området (H78), eller som følger af reservatbestemmelser.

# Bilag

## **Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N89 Vadehavet Delplan for: Fuglebeskyttelsesområde F65 Rømø**

Indenfor området ejer Naturstyrelsen alle strandarealerne fra Juvre Sand i nord til Havsand i syd. Herudover store strandengsarealer ved det uinddige Rømø Nørreland samt nord og vest for Lakolk. Bag de ældste klitrækker ejer Naturstyrelsen Kirkeby og Vråby Klitplantager samt tilhørende klitheder ved Spidsbjerg og Tvismark.

Strand og strandengsarealerne udgør et samlet naturområde på i alt ca. 3.200 ha. Juvre Sand og de nordvestlige dele af Rømø Nørreland beliggende på matrikel nr. 142 Juvre, Rømø er udlagt som militært øvelsesterræn. De statsejede dele af skydeområdet er på i alt ca. 1.200 ha. – heraf ca. 300 ha. strandenge. Kirkeby og Vråby Klitplantager er kun delvist beliggende indenfor delområdet. I alt er knap 160 ha skovbevoksede arealer indeholdt i delområdet. Plantagerne der er domineret af fyr blev anlagt omkring 1890'erne for at undgå sandflugt og give læ til landbrugsarealerne bagved. Spidsbjerg Hede mellem Vråby og Kirkeby samt de statsejede dele af Tvismark Hede syd for Rømøvej udgør to velplejede klithedearealer på i alt ca. 280 ha.

Der er udarbejdet en drifts- og plejeplan for Skydeområdet 2002 – 2017 med tillæg af 15. december 2009.

### **Særlig indsats for arter**

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover planlægger Naturstyrelsen for nogle af arterne en særlig indsats som fremgår af tabel e.

Tabel e Planlagt indsats for arter *udover* indsatsen for naturtyperne

	<b>Plejetiltag</b>	<b>Eksisterende driftsplan mv. eller nyt</b>
A132 Klyde	Begrænsning af prædation	nyt
A138 Hvidbrystet præstekrave	Begrænsning af prædation	nyt
	Begrænsning af skadelig færdsel	eksisterende
A191 Splitterne	Begrænsning af prædation	nyt
A193 Fjordterne	Begrænsning af prædation	nyt
A194 Havterne	Begrænsning af prædation	nyt
	Begrænsning af skadelig færdsel	eksisterende
A195 Dværgterne	Begrænsning af prædation	nyt
	Begrænsning af skadelig færdsel	eksisterende

I tabel e er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.



## **Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen**

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljørapport for Natura 2000-planen](#)

### **a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer**

#### **❖ Indhold**

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

#### **❖ Formål**

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

#### **❖ Relevante planer**

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Tvismark plantage og hede:

Ifølge OFN kendelse af 22. oktober 1947 er den vestlige del af afd. 906 status quo fredet

Ifølge OFN kendelse af 17. december 1985 er den sydvestlige del af afd. 905 status quo fredet, dog med mulighed for plejeadgang.

Vråby Plantage:

Ifølge FN kendelse af 9. juli 1940 er den sydlige del af afd. 965 status quo fredet

Rømø strand:

Følgende fredninger:

Bekendtgørelse om fredning og vildtreservat i Vadehavet fra den 17. februar 1998, som omfatter hele stranden.

OFN kendelse af 22. oktober 1947, som omfatter en del af det midterste af stranden

OFN kendelse af 17. december 1985, som omfatter strandens arealer nord for Lakolk.

Klitfredning efter § 8 i lov om naturbeskyttelse

Kystnærhedszone efter § 5a og § 5b i planloven

### **b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet**

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil arealerne blive plejet/drevet med vidtgående naturhensyn i henhold til Naturstyrelsens øvrige planer og strategier. Alle forekomster af arter vil dog ikke

nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

### c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

- Den planlagte drift og pleje vil ændre udbredelsen af arter i området.
- Planen vil indebære visse lokale adgangs begrænsninger af hensyn til fuglearter

### d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder næringsstofbelastning, tilgroning, uhensigtsmæssig hydrologi og – drift, invasive arter, prædation og forstyrrelser. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

### e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

### f) Planens indvirkning på miljøet

<b>Planens indvirkning på</b>	<b>Påvirkes</b>	<b>Ingen væsentlig påvirkning</b>	<b>Redegørelse for indvirkning</b>
<b>Biologisk mangfoldighed</b>	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til arterne på udpegningsgrundlaget sikres eller øges via indsats mod prædation og forstyrrelser.
<b>Befolkningen</b>	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag. Planen vil dog indebære visse lokale adgangs begrænsninger af hensyn til enkelt arter.

<b>Menneskers sundhed</b>		X	
<b>Fauna og flora</b>	X		Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter kendt fra området, som omfattes af plejeplanen, vurderes at være neutrale eller positive.
<b>Jordbund</b>		X	
<b>Vand</b>		X	
<b>Luft</b>		X	
<b>Klimatiske faktorer</b>		X	
<b>Materielle goder</b>		X	
<b>Landskab</b>		X	
<b>Kulturarv, herunder kirker</b>		X	
<b>Arkitektonisk arv</b>		X	
<b>Arkæologisk arv</b>		X	

### **g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet**

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

### **h) Grundlag for prioriteringer og valg**

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

### **i) Overvågning**

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

## **j) Ikke-teknisk resume**

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N89 *Vadehavet*, delplan for: *Fuglebeskyttelsesområde F56 Rømø*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter, området er udpeget for at beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil arealerne blive plejet/drevet med vidtgående naturhensyn i henhold til Naturstyrelsens øvrige planer og strategier. Alle forekomster af arter vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

Plejeplanen forventes at sikre eller forbedre status for de udpegede arter. Der kan være behov for at regulere arten ræv og menneskelig færdsel for at sikre forstyrrelsesfrie redesteder for arterne.

Planens gennemførelse vurderes ikke at få negative konsekvenser for bilag IV-arter i området.







Miljøministeriet  
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53  
DK-2100 København Ø  
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

[www.nst.dk](http://www.nst.dk)